



**GHI NHANH : HỘI THẢO LẦN 1/2001, NGÀY
11/02/2001 VỚI ĐỀ TÀI :**

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ QUAN HỆ QUỐC TẾ TRONG
THỜI KỲ CHIẾN TRANH LẠNH**

*Do thầy Lê Vinh Quốc, nhà nghiên cứu quan hệ quốc tế,
phó hiệu trưởng ĐHSP. TP.HCM trình bày.*

Chiến tranh lạnh, một cụm từ khá quen thuộc với chúng ta, thế nhưng để hiểu rõ chiến tranh lạnh, nguồn gốc sinh ra, không phải đơn giản, đặc biệt về những mối quan hệ quốc tế, những ảnh hưởng của nó đối với Việt Nam ...

Buổi hội thảo “Một số vấn đề quan hệ quốc tế trong thời kỳ chiến tranh lạnh” được thầy Quốc trình bày gồm hai nội dung chính : 1) Thế nào là chiến tranh lạnh ? Nguồn gốc; 2) Những ảnh hưởng của nó đối với Việt Nam.



“Chiến tranh lạnh” là sự đối đầu giữa hai phe : TBCN - XHCN, đứng đầu là Mỹ và Liên Xô trong giai đoạn từ năm 1945 đến năm 1991.

Chiến tranh thế giới thứ II nổ ra với sự lớn mạnh và tàn bạo của phát xít Đức. Trước mối đe dọa hủy diệt đó, các cường quốc như Anh, Mỹ, Liên Xô nhận thấy tự họ, họ không thể “giải quyết” được “vấn đề”, họ cần “kết hợp”, hợp lực lại với nhau mới mong dành được chiến thắng, tiêu diệt phát xít.



Nhiều hội nghị giữa các nguyên thủ quốc gia được diễn ra để đối phó với phát xít: Anh có Thủ tướng W. Churchill, Mỹ có Tổng thống F. Roosevelt, Liên Xô có Chủ tịch I. Stalin ... với sự “đồng nhất” mục đích, sự “kết hợp” này đã tạo nên sức mạnh to lớn của “hệ” đồng minh. Đánh giá sự hợp tác hiệu quả của Liên Xô, Tổng thống Mỹ Roosevelt nhận định : “Chúng ta có thể hợp tác lâu dài với Liên Xô hơn nữa trong tương lai...”.

Khi chiến thắng phát xít, quân đồng minh - những người cùng chiến đấu chung một chiến hào - “ôm nhau mừng chiến thắng” và tưởng chừng như niềm hạnh phúc lớn lao đó không có gì có thể chia cắt được ...

Thế nhưng, khi chiến tranh vừa kết thúc, vì lợi ích các bên khác nhau, họ lại “đối đầu” với nhau. Thủ tướng Anh W. Churchill có câu nói đi vào lịch sử : “Không có đồng minh hay kẻ thù vĩnh viễn mà chỉ có quyền lợi quốc gia là vĩnh viễn”... và chiến tranh lạnh bắt đầu từ đó ...

Trong khi đó, giai đoạn những năm trước năm 1945, tại Việt Bắc, Cụ Hồ đang tích cực vận động thành lập một nhà nước độc lập có chủ quyền. Để tranh thủ sự đồng tình, ủng hộ của một số cường quốc như : Mỹ, Liên Xô, Người đã gặp rất nhiều khó khăn. Người gửi cho Tổng thống Mỹ 8 bức thư và yêu cầu người Mỹ công nhận Việt Nam là một nước độc lập có chủ quyền như Philippin, thế nhưng người Mỹ đã không hiểu và họ đã không trả lời đề nghị của Người. Để tranh thủ sự ủng hộ của Liên Xô, Người cũng đã viết những bức thư cho Stalin và cũng bị “lưu vào ngăn kéo”. Sau này, người ta gọi “bi kịch” đó là “bi kịch Hồ Chí Minh”... Tuy nhiên, cuối cùng Người cũng thuyết phục được Stalin công nhận, ủng hộ Việt Nam là một nước có chủ quyền, kể từ đó Việt Nam bắt đầu được sự ủng hộ tích cực và hiệu quả của các nước trong phe XHCN ...

Mặc dù chiến tranh lạnh diễn ra giữa hai phe đối lập nhưng Việt Nam lại là nước gánh chịu hậu quả nặng nề nhất. Cuộc chiến tranh mà nước Mỹ gây ra đã để lại cho Việt Nam chịu nhiều ảnh hưởng, mất mát nhất và phía Mỹ thiệt hại cũng không nhỏ...

Kết thúc phần trình bày, thầy Lê Vinh Quốc nhắc lại câu nói của W. Churchill : “Không có đồng minh hay kẻ thù vĩnh viễn mà chỉ có quyền lợi quốc gia là vĩnh viễn”... Câu nói làm chúng ta nhớ lại việc tổng thống Mỹ Bill Clinton sang thăm chính thức Việt Nam gần đây để hàn gắn lại phần nào những vết thương do chiến tranh gây ra, đánh dấu bước ngoặt mới trong quan hệ của cả hai nước ...

Phần kế tiếp là thời gian dành cho sự giao lưu. Trả lời câu hỏi “Thưa giáo sư, giáo sư nghĩ gì về cuộc chiến quân sự và kinh tế giữa các nước trong hiện tại và tương lai ?”, thầy Lê Vinh Quốc nói : “... trí tuệ sẽ quyết định chiến thắng trong những cuộc đua, đặc biệt là vai trò của tư duy sáng tạo trong nền kinh tế tri thức mà chúng ta đang bước vào. Môn học mà Trung tâm Sáng tạo của các bạn đang giảng dạy và phổ biến càng trở nên cần thiết ...”...

Thế giới là một thể thống nhất, một sự thay đổi ở một quốc gia có thể làm cả thế giới thay đổi.

Lịch sử đã để lại cho các thế hệ những bài học sâu sắc về “việc hiểu”. Nếu như việc hiểu của họ đạt tới mức có “xúc cảm” thì nhân loại có phải gánh chịu nhiều đau thương như vậy không ? Nếu lúc đó, người Mỹ “chịu hiểu” Cụ Hồ thì chúng ta (cả người Mỹ và Việt Nam) có phải trả giá đắt cho cuộc chiến tranh hơn 30 năm đau thương mất mát cho cả hai dân tộc không ? ... Trong hồi ký của mình, Macnamara (nguyên bộ trưởng Bộ quốc phòng Mỹ viết : “Tôi chưa bao giờ đến Việt Nam ...” thế nhưng, ông ta lại ra những quyết định về những “vấn đề” hệ trọng, liên quan đến sinh mạng hàng triệu con người ở Việt Nam ... Chúng ta (và cả các nhà hoạch định chính sách quốc gia) cũng không ít lần ra quyết định đã dựa vào cách thức “thử và sai” để rồi phải trả giá ... Làm sao để không phải trả giá ? ... Chúng ta phải học những bài học rút ra từ lịch sử ...

Đậu Văn Chung